higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

FINANSIËLE BESTUUR BOERDERY N6

7 JUNIE 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 6 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1
1.1.1 F
1.1.2 E
1.1.3 B
1.1.4 A
1.1.5 C

(5 × 1) (5)

1.2
1.2.1 Waar
1.2.2 Onwaar
1.2.3 Onwaar
1.2.4 Waar
1.2.5 Onwaar

(5 × 1) (5)

1.3 1.3.1
- Rente
- Skuiling
- Versekering
- Lisensiegeld (4)

1.3.2
- Brandstof
- Smeermiddels
- Herstelwerk
- Onderhoud (4)

1.3.3 Waardevermindering
- Die waarde van implemente kan verminder weens ouderdom (vaste) of gebruik (veranderlike)

Herstelkoste
- Sekere herstelwerk of onderhoud moet gedoen word ongeag gebruik (vaste) en aan die ander kant is daar herstelkoste wat aansienlik toeneem met gebruik (veranderlik). (2 × 3) (6)

1.4
- Hoë opbrengs weens bewerking van groter gebiede
- Hoë opbrengs as gevolg van verbeterde bewerkingsmetodes
- Hoë opbrengs as gevolg van tydige bewerking ('cultivation')
- Hoë pryse as gevolg van verbeterde produkgehalte
- Hoë pryse as gevolg van berging (5 × 2) (10)

1.5 Inkomste = Prys per eenheid x Opbrengs in eenhede (3)

1.6
- Gerief en spoed van bewerking/werksaamhede
- Kostevermindering
- Vermindering van arbeidsknelpunte
- Belastingoorwegings (4)

Kopiereg voorbehou

1.7
- Meer geskik vir kleiner plase
- Minder betroubaar
- Kan tot hoër opbrengste lei
- Hoë veranderlike koste
- Vereis sekere vaardighede (5)

1.8
- Korrekte keuse van implemente
- Behoorlike onderhoud
- Behoorlike gebruik
- Optimale vervangingstyd (4)

[50]

VRAAG 2: BELEGGINGSFONDSE

2.1
- Optimale gebruik van beskikbare kapitaal
- Beleid van diversifikasie
- Verspreiding van risiko
- Beplanning ten opsigte van gesinslede
- Voorsorg in tye van nood (5 × 2) (10)

2.2 Mark waarin verskillende geldeenhede verhandel word (3)

2.3
- Baie vinnige mark en uiters wisselvallig
- Hoë vlak van hefboomverhouding ('leverage') gaan gepaard met gevaar om geld te verloor
- Dit kan ingewikkeld wees vir boere om te alle tye met die mark tred te hou
- Mark word 24 uur van die dag (24/7) bedryf
- Risiko om 'n onervare makelaar te kies
- Baie bedrieërs probeer identiteit, geld of finansiële inligting steel
- Vereis spesiale kennis en tyd (Enige 6 × 2) (12)

[25]

VRAAG 3

3.1
3.1.1 Onwaar
3.1.2 Onwaar
3.1.3 Onwaar
3.1.4 Onwaar
3.1.5 Onwaar
3.1.6 Onwaar
3.1.7 Onwaar
3.1.8 Onwaar
3.1.9 Onwaar
3.1.10 Onwaar

(10 × 3) (30)

3.2 3.2.1 Bruto produksiewaarde

Verkoop van kuikens	✓45 000
Hoendermis gereed om verkoop te word	✓5 000
	✓50 000
Totale bruto produksiewaarde	
Toewysbare koste	
	✓15 000
Veevoer	✓300
Entstof	✓1 000
Saagmeelkoste	✓3 000
Dagoudkuikens	
	✓19 300
Totale toewysbare koste	
	✓✓R30 700
Dekking bo gespesifiseerde koste	(10)

3.2.2

Bemarkingskoste	✓500
Verpakkingsmateriaal	✓400
Vervoer van plaasprodukte	✓5 000
Besoldiging van tydelike werkers	✓10 000
Permanente werknemerkoste	✓20 000
Bankkoste	✓1 500
Elektrisiteit	✓5 000
Regsfooie	✓5 000
Skryfbehoeftes	✓2 000
	✓R49 400 (10)

[50]

VRAAG 4

4.1 4.1.1

	Potgieter	Dolamo	TOTAAL
Kapitaal @ 10%	50 000	30 000	80 000
Arbeid @ R10 per uur	4 000	12 000	16 000
Totaal	✓✓54 000	✓✓42 000	✓✓96 000

4.1.2 54 000/96 000 × 100✓ = 56,25%✓✓
56,25% of 200 000✓ = R112 500✓✓

4.1.3 200 000 – 96 000)/2 = R52 000✓✓

Potgieter: 54 000 + 52 000 = R106 000✓✓
Dolamo: 42 000 + 52 000 = R94 000✓✓

(3 × 6) (18)

4.2
- Deur gemeenskaplike boerdery te beoefen
- Deur grond te huur (2 × 2) (4)

4.3
- Grondeienaar kan maklik buitensporige krediet bekom
- Eiendomsreg van grond vereis 'n geweldige kapitaalbelegging (2 × 2) (4)

4.4 Nee, dit is nie maklik nie.✓

- Landbougrond is skaars.✓
- Grondpryse in Suid-Afrika is oor die algemeen hoog.✓
- 'n Beginnerboer het moontlik nie toegang tot hoë kapitaalbeleggings nie✓
- Oor die algemeen is banke huiwerig om opkomende boere te help wat enorme kapitaalbehoeftes het. (Enige DRIE redelike antwoorde)(1 + 3) (4)

4.5
- Tipe boerdery
- Produksievertakkings
- Streek
- Bestuursvaardighede
- Eie kapitaal
- Alternatiewe inkomstebronne (6)

4.6
- Vaste kontant
- Boerdery om 'n deel
- Veeboerdery om 'n deel
- Wisselende kontanthuur (4)

4.7
- Die ooreenkoms behoort ekonomiese voordele vir die huurder en die verhuurder in te hou.
- Daar moet 'n duidelike verstandhouding wees oor elke party se bydraes.
- Volledige en akkurate plaasrekords moet gehou word.
- Die huurder en die verhuurder moet vooraf besluit wie die finale sê het in die geval van meningsverskille.
- Daar moet duidelik besluit word oor die toewysing van werk.
- Keerdatum vir betaling van huur van grond moet duidelik aangetoon word.
- Die partye moet besluit wie verantwoordelik is vir die instandhouding van bates soos geboue, implemente, voertuie en grondvrugbaarheid.
- Daar moet vooraf bepaal word hoe die huurder by die beëindiging van die huurkontrak vergoed sal word vir verbeterings wat hy tydens die duur van die huurkontrak aangebring het.
- Die kontrak moet op skrif wees. (Enige 5 × 2) (10)

[50]

Kopiereg voorbehou

VRAAG 5

5.1 'n Gedetailleerde fisiese✓ en finansiële plan✓✓ van die plaas wat bedoel is om boerderydoelwitte✓ binne 'n bepaalde tydperk te bereik✓ (5)

5.2
- Finansiële en ander beheermaatreëls
- Vereenvoudig bestuurtake
- Nagaan van vordering van boerdery
- Om bekostigbaarheid na te gaan
- Om opbrengste en inkomste te beraam
- Vir behoorlike beplanning (Enige 5 × 1) (5)

5.3
- Vertakkingsbegroting ('Branch budget')
- Gedeeltelike begroting
- Winsdrempelbegroting (3)

5.4
- Tegnologie
- Ekonomiese veranderings
- Politieke veranderings
- Maatskaplike/Sosiale veranderings (4)

5.5
- Produksie-onsekerhede
- Toevoeronsekerhede
- Markrisiko
- Regeringsbeleid
- Allerlei (5)

5.6
- Om terugslae te beperk✓✓
- Byvoorbeeld, mislukking in een produksievertakking moet nie outomaties die mislukking van die hele boerdery-onderneming beteken nie.✓ (3)

[25]

TOTAAL: 200

Copyright reserved